

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. II. Quomodo ex verbis Christi colligatur conversio Eucharistica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

Hæc sententia expeditè redditur rationem, quomodo ex veritate verborum Christi colligatur conversio panis in Corpus Christi, quod tamen difficulter explicat prior sententia, quia verba Christi adhuc vera essent, etiam si substantia panis, non omnino desineret, modò desineret esse unita: ergo hæc desinitio non requiritur ad conversionem termini formalis.

827. Propter hanc causam operæ pretium erit, considerare fundamenta prioris & communioris sententiæ (quæ P. Elparza præterijt) & videre, an & quid ad illa responderi possit.

Argumentantur ergo 1. Si sufficeret, terminum formalem à quo præcisè desistere ab officio in quo terminus formalis succedit, tunc rectè diceretur anima rationalis converti in formam cadavericam, & ex anima rationali fieri formam cadavericam: consequens est contra communem loquendi modum, ergo &c. 2. Transeat major, nego minorem, vel potius nego suppositum minoris, nempe quòd vnuquam fuerit vitatus & communis modus loquendi de Conversionibus formalibus. Nam ipse Lugo fatetur, non esse vitatum loquendi modum, quo terminis formalibus tribuatur denominatio *Conversionis*, sed communiter tribuatur terminis totalibus. Sic Arriaga negat dicendum esse: *forma theli convertitur in animam rationalem*, quam tamen propositionem Lugo admittit.

Itaque denominatio *conversionis* ex usu loquendi non tribuitur terminis formalibus, præsertim verò non tribuitur illis, qui habent veram rationem formæ substantialis. sic non dicimus: forma ligni convertitur in formam ignis: sed, lignum convertitur in ignem. Formis autem accidentalibus facilius applicatur: sic calor dicitur converti in frigus, tristitia in gaudium, & non solemus dicere: tristis convertitur in gaudentem.

Jam verò loquendo de illis conversionibus quarum termini formales potius gerunt officium suppositi seu subiecti quàm formæ, & tertium commune potius habet rationem formæ respectu terminorum formalium, ut fit in Conversione Eucharistica, in his inquam potest optimè dici fieri conversio vnius termini formalis in alium, etiam si terminus à quo maneat in rerum natura. Exemplum clarum est, quando dicimus, odorem bonum converti in fetorem, nam odor & fetor aliud non sunt quàm particula odorifera per ætrem sparsa, & quæ solùm loco pelluntur & succedunt. Hujusmodi conversio est conversio Eucharistica, & adhuc rectè diceretur panis converti in Corpus Christi, etiam si tota substantia panis miraculosè alibi reponeretur.

828. Objicit Lugo 2. Pontifices supponunt contra hæreticos, Verbum divinum non posse in aliud converti, quia non potest desinere. Respondeo faciliè, sanctos Patres & Pontifices contra Euthycherem optimè philosophatos fuisse, quia hic voluit, ex Divinitate & Humanitate fieri vnam naturam; & sicut ex elementorum, ita ex

naturarum confusione fieri vnam naturam tertiam: hoc autem ne concipi quidem aliter potest, nisi cum divinæ naturæ corruptione, quia non datur aliud tertium commune: ergo ex incorruptibilitate Verbi evidenter concluditur non posse converti. Verbum enim esset terminus totalis, cujus destructio secundum aliquid illius vtrique requiritur, ut suprà dictum est.

Objiciunt 3. S. Thomam 3. p. q. 77. a. 5. ubi ait. [Manifestum est enim, quòd ex corpore & sanguine Christi non generatur aliquid, cum sint incorruptibilia. 2. Legenti S. Thomam clarum est, eum aliud non velle, quàm quòd ex materia Corporis Christi non educatur illa forma quæ generatur ex corruptis speciebus Sacramentalibus, quia Christus nihil deperdit suæ materiæ, nec quidquam illius transit in materiam hominis qui sumpsit hostiam.

Objiciunt 4. Sequeretur, quòd quando ex hostia consecrata generantur vermes, mures &c. dici posset, Christum conversum esse in vermem, murem &c. quas propositiones, ait Suarez, non tunc concedi, & illis pias aures offendi. Hoc tamen argumentum inefficax esse fatetur Oviedo, & verè. Respondetur enim, aures doctorum intelligentium, quid loquens velit significare, nempe Christum esse terminum formalem à quo, & substantiam vermis esse terminum formalem ad quem non offendi, sed aures plebis, quæ putat significari, ex Corpore Christi per ejus corruptionem generari vermes, sicut in humano corpore quandoque etiam vivo contingere solet. Hæc sunt fundamenta illorum, qui requirunt omnimodam desitionem termini formalis à quo.

829. Econtra verò qui negant hanc requiri, argumentantur à paritate. Ad conversionem formalem non requiritur, ut terminus formalis ad quem incipiat esse de novo (alioquin panis non converteretur in Corpus Christi) sed satis est, si incipiat de novo fungi officio termini cui succedit: atqui non alio modo debet desinere terminus à quo, quàm quo debet incipere terminus ad quem: ergo terminus à quo non debet aliter desinere, quàm relinquendo illud tertium, circa quod succedit terminus ad quem. Probat minor: sicut enim ad terminum ad quem sufficit succedere, ita ad terminum à quo sufficit cedere. Neque ad hoc habent adversarij aliud quod respondeant, nisi iterum recurrendo ad modum loquendi, ex quo tamen nihil probatur, ut dictum est suprà.

CONTROVERSIA II.

Quomodo ex verbis Christi colligatur Conversio Eucharistica.

830. Concilium Tridentinum sess. 13. c. 4. discretè docet, ex veritate Verborum Christi colligi conversionem totius substantiæ panis in Corpus Christi, & totius substantiæ vini in sanguinem.

K k k k

guinem. ut autem hæc illatio legitima sit, duplex solvenda est difficultas. Prima. Quia adhuc viderentur Verba Christi esse vera, etiam si vna cum Corpore Christi maneret substantia panis unita accidentibus, adhuc enim videretur dici posse: *hoc est Corpus Christi*: live *Corpus Christi substat his accidentibus*. quod verum esset, etiam si panis simul substaret. ergo ex veritate Verborum non inferitur legitime absentia panis. Secunda difficultas. Saltem non videtur sequi, quod panis deberet omnino desinere in rerum natura vi verborum Christi: essent enim adhuc verissima verba Christi: *hoc est Corpus meum*. etiam si substantia panis alibi miraculose reponeretur: atqui ex communiore sententia, ut dictum est præced. contr. ad conversionem requiritur omnimoda desitio termini formalis à quo: hic autem est substantia panis: ergo non apparet quomodo Concilium potuerit dicere, ex veritate Verborum colligi conversionem prædictam. Quoad primum,

Scotus, Durandus, & Paludanus, apud Suarez, opinati sunt, ex veritate verborum non inferri simpliciter, substantiam panis non manere unitam accidentibus. Hoc tamen assertum ceteri Theologi communiter omnes improbant, adeo ut Suarez dicat, & multum favere hæreticis hujus temporis, & post Tridentinum nullo modo defendi posse.

§31. Quoad primum ergo difficultatis punctum, communis est Theologorum explicatio, verba illa: *Hoc est corpus meum*, non fore vera, si maneret substantia panis unita; & hoc ideo, quia sensus illius propositionis est: Quidquid subest istis accidentibus, est corpus meum: seu, ut loquitur Lugo, solum corpus meum est sub istis accidentibus. Declarant hoc exemplis. Si quis ostenso ligno diceret: *hoc est materia prima*: falsum diceret: atqui non diceret falsum si sensus esset disjunctivus, seu particularis: *aliquid existens sub his accidentibus est materia prima*. ergo debet esse sensus universalis: *quidquid subest*; & ideo est falsa, quia præter materiam etiam forma subest. Item si in dolio esset vinum & lac, non esset verum dicere: *hoc est vinum*: sed dicendum esset: *hoc est vinum & lac*. ergo Christus qui præsumendus est sine vitio, & accommodatè ad communem loquendi modum locutus esse, non dixisset simpliciter illud esse corpus suum, sed esse panem simul & corpus suum, si simul cum corpore panis adesset.

Confirmatur 1. Si enim adhuc maneret substantia panis, tunc illa multò magis & principalius, imò ipsa sola designabilis esset per pronomen, *Hoc*: etiam si simul adesset Corpus Christi: ergo censeretur Christus de substantia panis affirmasse, esse corpus suum, quod cum sit chymericum, necesse est abesse substantiam panis. Sequelam bene probat Suarez. Nam pronomen, *Hoc*, quando adhibetur ad designandam rem, quæ ex arte & usu hominum aliam

rem continet, tunc in propria significatione adhibetur ad significandam substantiam contentam sub alia substantia, v.g. hominem sub tali veste, pecuniam in marsupio, vinum in dolio. Quod applicetur substantiæ, quæ non ordinatur ad aliam continendam, tunc etiam si defacto illa substantia aliam contineret, in proprietate sermonis per pronomen *Hoc*, non posset designari nisi illa substantia, quæ proxime sub illis accidentibus continetur: sic si aureus nummus foret in pomo, non posset, designato pomo, dici hoc est aurum: quia pomum nec à natura, nec ab arte, nec ab usu hominum est ordinatum ad continendum aurum. Cum ergo panis de se non sit res apta continere Corpus Christi, ut aliam substantiam, neque in hunc usum loci assumi, sequitur, quod si vna cum Corpore Christi adesset substantia panis, illa demonstraret potius quàm Corpus Christi. Quando vero est substantia panis, & ejus loco succedet Corpus Christi, jam salvâ proprietate sermonis demonstratur Corpus Christi, quia ex proprietate sermonis demonstratur vel panis, vel hoc aliter illud, quod in ejus locum successit: ut ergo in proprietate sermonis per formam consecrationis designetur Corpus Christi ut substantia illis accidentibus, debet substantia panis non amplius esse sensibilis per illa accidentia, sed solum Corpus Christi.

Confirmatur 2. Alio duplici exemplo. Primum est hoc. Accidentia propria hominis non sunt apta ad demonstrandum daemonem in Evangelio, nec censeretur aliquis rectè dicere: *hic est diabolus, ista sunt accidentia diaboli*. si enim operarentur operationes diaboli, posset per illa diabolus designari: *hic est diabolus, quia tentaret qui hæc operatur est diabolus*. Cum ergo accidentia panis non sint à natura ordinata, nulli est panem demonstrandum, non posset per illa demonstrari corpus Christi, si adesset substantia panis, sed necessarium esset, ut Christus per aliud signum sensibile se demonstraret: quod quoniam fit, & tamen demonstratur per accidentia panis, necesse est dicere, quod Corpus Christi subest vices panis, & panis non sit amplius demonstrabilis: ergo à primo ad ultimum, vera & propria demonstratio Corporis Christi, est virtualis exclusio substantiæ panis, & ejusque alterius substantiæ, quæ non sit Corpus Christi.

Secundum exemplum est Card. Pallavicini. Si quis cum parva massa auri necdum sigillatâ, cluderet marsupio monetam cupream, & diceret: *Ecce! pecunia quam tibi do, est aurum*; falsum dixisset judicaretur: nam tunc rō Pecuniæ, falsæ monetæ cupream, quæ est pecunia maris propria, & in sensu maxime vñtato significaret. Si vero solum aurum inclusum esset, quantumvis huc rude, nec sigillatum, verè dici posset: *Pecunia quam tibi do, est aurum*. Quia licet aurum rudi necdum signatum non soleat vulgò dici Pecunia, in Jure Civili tamen etiam pecunia vocatur, quæ non

nomine pecunie comprehenditur, quidquid in patrimonio nostro est. l. 4. §. 178. 222. ff. de V. S. & S. Augustinus idem asserit lib. de discipl. Christiana.

832. Veniamus nunc ad secundum difficultatis punctum, vtrum ex eadem veritate verborum inferri possit, substantiam panis desinere penitus esse in rerum natura. Qui ad Conversionem formalem in genere non requirunt omnimodam desitionem termini à quo, non sunt solliciti de hoc puncto, sufficit enim illis, quòd ex Verbis Christi inferatur Conversio, ad quam secundum illos non requiritur desitio substantiae panis: Tridentinum autem plus non dixit, quàm quòd inferatur Conversio. Pro nunc autem dando, requiri desitionem termini, adhuc potest ostendi quomodo ex veritate Verborum deducatur hæc desitio substantiae panis.

P. Suarez ex communi sensu Patrum & Conciliorum docet, Verba Christi hanc desitionem omnino requirere, alioquin fore, vt sine ratione & auctoritate temere fingerentur miracula. Non potest enim tota substantia materialis privari quantitate & omnibus accidentibus suis, quin ipsa desinat connaturaliter existere. Quia ergo in consecratione privatur substantia panis suis accidentibus, Ecclesia à Spiritu S. edocta pro comperto semper habuit, substantiam non manere in rerum natura saltè quoad formam substantialem: & quia materia prima non disponitur ad aliam formam substantialem, ideo connaturaliter nec ipsa manere debet, quia non minus ipsa pendet à posteriori à forma substantiali, quàm hæc ab accidentibus.

Eandem doctrinam reipsa amplexus est Card. de Lugo, eamque magis illustravit. Docet ergo n. 169. Patres Concilij Tridentini supposuisse ex recepta philosophia (quidquid in dubium vocent Ariaga & Oviedo) Materiam primam non posse naturaliter sine forma (substantiali) conservari. At insuper, eundem sensum fuisse Patrum, atque etiam esse fidelium omnium, quòd quoties desunt dispositiones ad formam corruptibilem, & substantia illa amplius non comparer, ea certissimè perierit, adeoque forma substantialis saltè à posteriori pendeat à suis dispositionibus. Vnde concludit, Ecclesiam ex Veritate Verborum Christi optimè collegisse destructionem substantiae panis, quia miracula non necessaria non præsumuntur: non posset autem, stante veritate verborum, manere substantia panis in rerum natura absque miraculo: esset enim opus miraculo novo, si materia maneret in rerum natura: nam postquam spoliata est omnibus accidentibus & forma substantiali, non posset naturaliter in eodem instanti accipere aliam quantitatem & formam: vel enim hoc fieret in eodem spatio ubi erat immediatè ante consecrationem, vel in alio diverso: non primum: sic enim duæ quantitates penetrarentur, quod naturaliter fieri non potest: non secundum, quia deberet intervenire

motus localis, qui non potest fieri in instanti. Addit denique cit. Cardinalis, non esse juxta rerum naturam, quòd Deus conservando totam Quantitatem panis, conservaret alibi illam materiam cum alia quantitate, quia jam daretur major quantitas intra Cœli ambitum, quàm antè, quod fieri naturaliter non potest.

833. Contra hanc doctrinam objicit Card. Pallavicin. quòd hac ratione Concilium Tridentinum alligasset suam definitionem varijs philosophicis principijs summè incertis & controversis, ejusmodi est, quòd Materia pendeat à posteriori à forma, & hæc ab accidentibus, quod tamen negat Oviedo & Dicastillo. Vt nos hæc omnia declinemus,

834. Existimo primò, nullà censurà dignum fore, qui diceret, quòd mens Concilij Tridentini non fuerit, definire, quòd in Conversione Eucharistica fiat conversio formalis, seu termini formalis à quo in terminum formalem ad quem, sed solam conversionem termini totalis in terminum totalem. Ratio est, quia, vt vidimus, sunt graves auctores, qui negant posse nomen *Conversionis* applicari termino formali: & quidem certum est, communiter non solere applicari. Videri ergo posset Concilium non accepisse Panem pro sola substantia, sed pro substantia cum suis proprietatibus, & Corpus Christi prout Sacramentaliter existens, esto solis terminis formalibus usum fuerit. Conversio totalis igitur apertè colligitur ex verbis Christi, & hoc satis erat definire contra hæreticos, quidquid sit, an etiam inde colligatur omnimoda desitio panis, quod non erat necesse definire, quia suffecisset Concilio, si Hæretici agnovissent conversionem totalem, & separationem substantiae panis ab accidentibus, vbiunque tandem substantiam panis, sive in concavo Lunæ sive in centro terræ, parùm philosophicè, collocassent.

835. Existimo 2. transmittendo, & supponendo, quòd Concilium voluerit definire etiam conversionem termini formalis, non voluisse tamen definire, quòd in Eucharistica transubstantiatione interveniant omnia, quæ à quibuscunque philosophis in hac questione de nomine requiruntur ad Conversionem strictè dictam, sed solum voluisse definire, quòd interveniant illa omnia, quæ ab omnibus philosophis requiruntur ad conversionem, nimirum successionem Corporis Christi in officio circa accidentia, & pugnam terminorum formalium circa accidentia, nimirum substantiae panis cum Corpore Christi. Nam hoc solum erat quod negabant hæretici, & hoc concessio non fuisset difficilis ad concedendum, quòd substantia panis omnino pereat. Quòd autem hæc mens Concilij fuerit, probatur instantià manifestà. Thomistæ communiter volunt, ad conversionem requiri, vt terminus formalis ad quem novà actione producatur: alij hoc negant: & vtrique in hoc puncto nihil est definitum à Tridentino: ergo non quidquid aliquis philosophus

philosophus requirit ad conversionem, hoc erat definitum etiam in Conversione Eucharistica intervenire. ergo nec voluit definire omnimodam definitionem termini formalis, etiam si aliqui philosophi, alijs contradicentibus, illam definitionem requirant. Hac ratione cessat præfens difficultas.

836. Existimo 3. Iterum permittendo, Concilium definivisse, omnimodam definitionem panis colligi ex verbis Christi, existimo inquam, potuisse hoc definire independentem ab omni principio philosophico incerto. Pro quo supponendum est, miracula non præsumi fieri, quando ea talia essent, quæ omnino laterent fideles, & esset communis persuasio, illa non fieri. Miracula enim fiunt ad instructionem fidelium, ad ostensionem divinæ potentiae & bonitatis. Quapropter ad Ecclesiam etiam pertinet definire, quanam miracula fiant vel non fiant. Hoc posito

DICO, Concilium supponendo & indirecte etiam definiendo, circa substantiam panis nullum fieri miraculum contra sensum fidelium, & omnino incognitum, potuisse hoc ipso definire omnimodam definitionem panis, independentem à principijs philosophicis incertis. Declaratur. Quæcumque enim sententia philosophica vera sit, siue affirmans siue negans dependentiam substantiæ ab accidentibus, semper intervenire miraculum contra sensum fidelium, si substantia panis non omnino definireretur. Si enim vera sit sententia affirmans dependentiam substantiæ ab accidentibus, tunc si substantia alibi conservaretur, fieret utique miraculum prorsus incognitum, quia substantia connaturaliter deberet perire. Si vera sit sententia negans hanc dependentiam substantiæ ab accidentibus, tunc, vel illa substantia conservaretur alibi sine accidentibus, vel informaretur novis accidentibus: si primum, fieret iterum miraculum incognitum, exigeret enim illa substantia informari accidentibus: ergo miraculum fieret contra hanc exigentiam. Si dicatur secundum, tunc fieret miraculum transferendo insensibiliter & modo naturaliter impossibili aliò nescio quò. E contra destructio substantiæ panis vel non est ullum miraculum, ut vult communior sententia, vel si est Miraculum, sit juxta sensum fidelium, quia omnes judicant illam definire. Et sic absolvitur definitio Concilij ab omni principio philosophico incerto. Dico: *incerto*, nam principio certo non est absurdum aligari: ut cum definit accidentia stare sine substantia, supponendo contra Atomistas, dari accidentia distincta à substantia.

CONTROVERSIA III.

Utrum in Conversione Eucharistica producat Corpus Christi novâ actione.

837. **P**rima, & satis celebris est sententia, tot actionibus produci Corpus Christi, quot sunt hostiæ consecratæ. Ita Suarez, Conink,

Præpos. Tanner, Mendoza, Arriaga. Secunda negat. Ita, teste Vasquez, sentiunt omnes antiqui, præter vnum Gabrielem Biel. P. Valera vocat primam ineptam quorundam R.R. opinionem, & contra communem sensum omnium Theologorum, & omnium qui contra hereticos scribunt; quam censuram non probio. Secundam ergo tenent ex R.R. Valent. Vasquez, Tarran, Bellarminus, Tutrecreman, Galper Hadadus, Dicastillo, Pallavicinus, Esparza.

DICO ad conversionem Eucharisticam non requiri productionem novam Corporis Christi. Omnis argumentis philosophicis, prætur Conclusio: Si Corpus Christi debet de novo produci, debet hoc provenire ex verbis Christi, quorum veritas vel formaliter arguitur requireret ejusmodi novam productionem, sicut requirit definitionem substantiæ panis sed hoc non est verum. Nam ut fatetur adversarij, verba Christi essent vera absque hac nova productione, præcise per hoc, quod Christus esset loco panis: & præterea omnino nova actio non esset miraculosa, sed potius novæ ductio esset novum Miraculum non necessarium. Sequela autem probatur ex Tridentino, colligente conversionem ex veritate verborum: ergo ad hanc conversionem requireretur nova productio Corporis Christi, deberet ea colligi ex veritate verborum Christi.

Respondet P. Conink, ex verbis Christi colligi, Christum replicari: atqui replicatio potest fieri sine nova productione termini, quæ non datur ubicatio distincta à re ubiata ejus productione. Sed hac responsio nititur principio falso.

P. Suarez l. 4. §. Tertiò igitur argumentum, respondet, quod verba Christi intellectus Ecclesiæ, quod cum majore proprietate & decore verificarentur, idque declarat exemplo aquæ in vinum conversæ in Cana Galilææ, quam conversionem fuisse veram, & non meram translationem aquæ in alium locum, & adductionem vini ex alio loco, semper intellexit Ecclesia.

838. Hanc responsionem bene respicit Logos: tum quia hæc major perfectio esset materiæ, & nullo modo formalis, ad veritatem, quod *Hoc sit Corpus Christi*, tum quia exemplum altarum non est ad rem: nam supponitur quod Christus in Cana Galilææ jussit aquam haurire & affundi, & non voluerit ludibricare spectantes, sed primo miraculo suam divinitatem comprobare, debuit ea facere, quæ spectantes indicarent esse facta: judicabant autem aquam videri esse conversam in vinum, nam quando videmus unam substantiam definire comparere, & aliam in ejus locum substitui sine motu locali, judicamus priorem esse conversam in hæc, & argumentatur S. Thomas q. 75. a. 2. E contra communis fidelium sensus bene concipit Corpus Christi subsistere accidentibus, absque eo quod de novo producat, de quo non cogitant, nec vili ratione cogit.